

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

O‘rinova Feruzaxon O‘ljayevna

Ta’lim kafedrası dotsenti, p.f.n

Qo‘qon universiteti

furinova3@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodiy faoliyatini rivojlantirish muammosining masalalari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Zamonaviy yondoshuv, markaz, rivojlanish, STEAM, tanqidiy fikrlash, mustaqil fikrlash, faol muloqot, yakka tartib.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodiy faoliyatini rivojlantirish muammosining nazariy asoslarini tahlil qilib, biz pedagogik jarayonni amalga oshirishda tanlangan muammoni samarali hal qilish mumkin degan xulosaga keldik. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari deganda nimani tushunamiz.

Pedagogika nazariyasi va amaliyotida ushbu atamalarning ko‘plab ta’riflari va talqinlari mavjud. Falsafiy toifasi sifatida "shart-sharoit" atamasi uning fenomenning paydo bo‘lishiga munosabatini bildiradi, ularsiz mavjud bo‘lolmaydi. Shart-sharoitlar ob’ektiv dunyoning yaxlitligini anglatadi, bu yaxlitlik o‘zi aniq belgilangan narsa sifatida harakat qiladi. Ushbu atamani quyidagicha tushunish mumkun: "shart-sharoitlar ob’ektlar majmuasining (narsalar, ularning holati, o‘zaro ta’sirlari) muhim tarkibiy qismi bo‘lib, uning mavjudligi zarurat bilan mavjud bo‘lishi kerak.

Bundan kelib chiqib, pedagogik va psixologik adabiyotlarda ushbu atamani tahlil kilib chiqamiz.

V. I. Andreevni fikricha pedagogik shart- sharoit "muayyan didaktik maqsadlarga erishish uchun tarkibiy qismlari, usullarni (texnikani), shuningdek, ta’limning tashkiliy shakllarini maqsadli tanlash, qo‘yish loyihalash va qo‘llash natijasi bo‘lgan ta’lim jarayonining shartlari" tushuniladi deb izohlaydi.

L. I. Savvani qarashlari bo‘yicha o‘z asarlarida pedagogik shart-sharoitlar tashqi ob’ektlar va borliq, faoliyat va rivojlanishni belgilaydigan ichki sharoitlar, muammoni samarali hal etish sifatida qaraladi deb yozadi.

M. I. Eretskiyni tahliliriga ko‘ra pedagogik shart-sharoitlarni omillarning ta’siri bilan bog‘liq bo‘lgan pedagogik sharoitlarni namoyon bo‘lishiga hissa qo‘shadigan (yoki qarama-qarshi) omil sifatida belgilaydi.

M. E. Duranov ta’kidlashicha, pedagogik sharoitlar pedagogik omillar amalga oshiriladigan muhitdir.

Bizning tadqiqotimizda E.V YAkovlev va N.A YAkovlevaning qarashlariga va fikrlarini ma’qullaymiz. Chunki, ular pedagogik shart-sharoitlar deganda uning samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik jarayon kompleksi tushuniladi.

Shunday qilib, maktabgacha yoshdagi bolalarda faoliyatni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari bilan biz pedagogik jarayonning bir qator kompleks ijod qilishni tushunamiz, ularning amalga oshirilishida maktabgachasinf bolalarning ijodiy faolligini rivojlantirish darajasini oshirishga qaratilgan deb o‘ylaymiz.

Pedagogik shart-sharoitlarni qo‘llash samaradorligi:

-qo‘yilgan maqsadlarni yakunlash aniqligi, erishish kerak bo‘lgan natijalar;

-pedagogik jarayonning funksiyasi va takomillashtirilishi bilan o‘zaro bog‘liq bo‘lgan shart-sharoitlar majmuasi orqali amalga oshirilishini tushunish.

Bundan ko‘rinadiki, bizning olib borayotgan tadqiqot ishimizda, agar shart-sharoitlarning to‘liq kompleksi amalga oshirilsa, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy faolliyatini rivojlantirish jarayoni samarali bo‘ladi, chunki tasodifiy, to‘g‘ri kelmaydigan sharoitlar tadqiqotning maqsadini samarali hal qila olmaydi.

Hozirgi rivojlangan va zamonaviy sharoitda maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy faolliyatini rivojlantirish muammolarini tahlil qilish bizga maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy faolliyatini rivojlantirish darajasini oshirishga yordam beradigan quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni ajratishga imkonini berdi:

a) ta’lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodiy faoliyatini rivojlantirishga yo‘naltirilgan dasturini ishlab chiqish va joriy etish;

b) ota-onalar "Ota-onalar bilan hamkorlikda ijod" dasturi asosida maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishga tayyorgarlik ko‘rish va ko‘maklashish;

g) maktabgacha ta’lim tashkilotlarida har bir bolaning qiziqishini inobatga oladigan to‘garaklar tashkil etish.

Davlatimiz rahbari bolalar tarbiyasi jarayonida o‘z ishini puxta biladigan, malakali va har bir bolaga individual yondasha oladigan pedagog-kadrlarni jalb qilgan holda, ularni go‘daklardan fikr va tafakkurni to‘g‘ri shakllantirib bormasak, kelajakda yuksak saviya, bilim va ma’naviyatga ega bo‘lgan barkamol avlodni tarbiyalash, yosh avlodni tarbiyalashning asosiy bo‘g‘ini bo‘lgan maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilishi lozimligini ta’kidlaganlar.

Tarbiyachilar ushbu vazifalarni hal etish uchun tashkiliy jihatdan ham, mazmuniy jihatdan ham maktabgacha ta’limning integrativ xarakterini o‘zining bo‘lajak kasbiy faoliyatining integrativ yo‘nalganligini aniq his qila olishi zarur. Maktabgacha ta’lim tarbiyachilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda integratsiyalash zarurati unda ijodiy faolliyatga yo‘naltiruvchi shart-sharoitlarni kompleks shakllantirish samaradorligini belgilab beruvchi asosiy shartlardan biri hisoblanadi. Umuman aytganda, pedagogik yondashuv nuqtai nazaridan ko‘rib chiqilgandagina maktabgacha ta’lim tarbiyachilarining metodik tayyorgarligi samarali bo‘ladi.

7. Oljayevna o. F., Orifjonovna a. M. Maktabgacha ta’lim tarbiyachi pedagogining pedagogik faoliyatining o’ziga xosligi //prospects and main trends in modern science. – 2024. – t. 2. – №. 16. – c. 11-13.
8. Oljayevna o. F., Orifjonovna a. M. Oliy ta’limda bo’lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish //innovative achievements in science 2024. – 2024. – t. 3. – №. 34. – c. 30-31.
9. Oljayevna o. F. Et al. Tarbiyachi pedagoglarda ijodkorlik sifatlarini rivojlantirish //samarali ta’lim va barqaror innovatsiyalar jurnali. – 2024. – t. 2. – №. 4. – c. 410-415.
10. Oljayevna o. F. Et al. Bolalarda intellektual qobiliyatni rivojlantirish xususiyatlari //samarali ta’lim va barqaror innovatsiyalar jurnali. – 2024. – t. 2. – №. 4. – c. 404-409.
11. O’ljayevna o. R. F. Et al. Maktabgacha ta’lim tashkiloti boshqaruvining o’ziga xos xususiyatlari //pedagog. – 2024. – t. 7. – №. 5. – c. 827-831.
12. O’rinova f. Bozorboyeva o. Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektining rivojlanishida nutqning o’rni //development and innovations in science. – 2024. – t. 3. – №. 2. – c. 20-24.

Global
Science
Publication